

Medlemsbladet

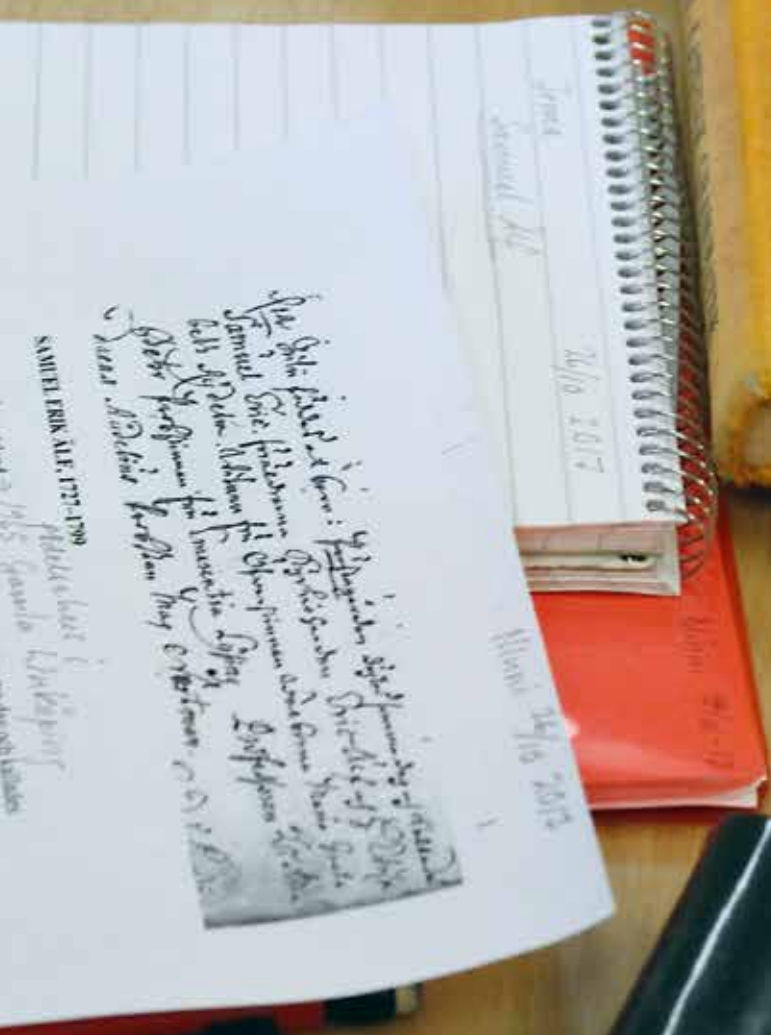

Uppsala Senioruniversitet Årgång 40 Nr 1 Januari 2018

AHLBERG-TRUNKIA
**LATINSK
GRAMMATIK**

Du lär så länge du lever 6
Styrelsen blickar framåt 8
Bob Dylan i ord och ton 10

**PUBLIUS
OVIDIUS
NASO**

Medlemsbladet

Medlemsinformation för Uppsala Senioruniversitet. Ut kommer med fyra nummer per år. Ansvarig utgivare: Per Olof Osterman

Redaktion:

Karin Carlsson, Inger Hammer, Birgitta Johansson (ordförande, jo.birgitta@telia.com), Anders Källström (layout), Lena Köster, Bror-Erik Lundin, Barbro Nilsson Garbergs och Maria Wold-Troell (layout)

Omslag: Inger Hammer

Tryckeri: Wikströms Tryckeri AB, Uppsala

ISSN: 1651-0445

Uppsala Senioruniversitet

Org nr 81 76 02-4969

Ordförande: Per Olof Osterman

Sekretariat

Adress: Bergsbrunnagatan 1

753 23 Uppsala

Telefon: 018-24 35 01

Öppettider: mån-fre kl. 10.00-12.00

E-post: usu@usu.se

Malin Åkerblom, ordf.

018-32 07 34 (hem)

USU:s årsavgift

För att delta i USU:s aktiviteter måste du ha betalat årsavgiften 250 kronor. Den betalas en gång per år helst under oktber-november och gäller följande kalenderår.

Meddela adressändring!

Det är viktigt att sekretariatet har rätt adress till sina medlemmar så att informationen går fram. Glöm därför inte att ändra e-post, annan adress och telefonnummer under Mina sidor på vår webbplats eller meddela expeditionen.

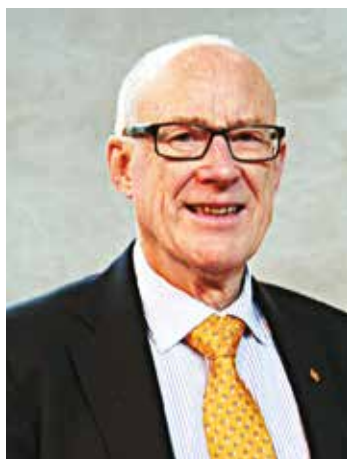
www.usu.se

Uppsala
Senioruniversitet

**Nästa nummer 2 2018
utkommer 30/4
Manusstopp 19/3**

Färre nummer av Medlemsbladet

Jag hoppas ni alla haft en skön jul och nu längtar efter vårens USU-aktiviteter som redovisas i det medföljande Programbladet. Vårt utbud med 20 serier och 87 studiecirklar motsvarar väl det vi haft de senaste termerna. Liksom i höstas kan man anmäla sig till den filmade varianten av serien *Tillståndet i världen*. Nytt är att ett antal Tisdagsföreläsningar också kommer att visas för medlemmar i Senioruniversitetet Norrköping i ett gemensamt utvecklingsprojekt.

Antalet nummer av Medlemsbladet kommer att minska från fem till fyra per år – i januari, april, augusti och november. Handlingarna till årsmötet kommer att sändas ut i ett separat brev till alla medlemmar. Kallelsen till årsmötet hittar du här nedanför.

EduSenNet-projektet ska redovisas i en USU-rapport i vår, men det blir inga fler rapporter om särskilda teman. Du hittar de rapporter vi har gjort på www.usu.se under Arkiv/Rapporter. En jubileumsrapport planeras till föreningens 40-årsjubileum år 2019.

Per Olof Osterman, ordförande

KALLELSE TILL ÅRSMÖTE

Uppsala Senioruniversitets årsmöte hålls fredagen den 23 mars 2018 kl. 13.00 i Missionskyrkan, Kyrksalen.

Ärenden enligt stadgarna.

Motioner som medlemmar önskar få behandlade på årsmötet ska vara styrelsen tillhanda senast den 1 februari 2018. Motioner sänds till USU:s expedition, Bergsbrunnagatan 1, 753 23 Uppsala.

Styrelsen

TISDAGSFÖRELÄSNINGAR

Tisdagsföreläsningarna är fritt tillgängliga för de medlemmar som har betalt årsavgiften. De filmas så att Senioruniversitetets medlemmar kan titta på dem på www.usu.se under två veckor efter respektive föreläsningstillfälle.

23 januari kl. 13.15-14.30

Roger Elg

Den gröna staden – en resa genom 200 år

Missionskyrkan

20 mars kl. 13.15-14.30

Kjell Östberg

1968 – när allting var i rörelse

Missionskyrkan

6 februari kl. 13.15-14.30

Johan Stahre

Arbetskompis eller fiende – människor och robotar på framtidens arbetsmarknad

Missionskyrkan

3 april kl. 13.15-14.30

Åsa Danielsson

Vattenproblematik i världen – från torka till översvämningar

Grönwallsalen

20 februari kl. 13.15-14.30

Leif Zern

Judendomen och det heliga

Missionskyrkan

17 april kl. 13.15-14.30

Catharina Grünbaum

Svenska språkets rikedom

Grönwallsalen

6 mars kl. 13.15-14.30

Martin Ingelsson

Demens – hur utvecklas den och hur kan vi bemästra den?

Grönwallsalen

Adresser:

Grönwallsalen: Akademiska sjukhuset ingång 70

Missionskyrkan: S:t Olofsgatan 40, Kyrksalen

Roboten – arbetskompis eller fiende?

Foto Sofia Sabel

Är människor och industrirobotar arbetskompisar eller fiender? Den frågan tänker tisdagsföreläsaren Johan Stahre prata om den 6 februari.

Johan Stahre är professor vid Chalmers tekniska högskola. Han är chef för avdelningen Produktionsystem och forskar på produktion, automation, digitalisering

och mänskliga faktorer, företrädesvis inom tillverkningsindustrin. Han har också haft ledningsansvar för internationella projekt om social hållbarhet, automation och mänsklig styrning av produktionssystem.

– Frågan om människor och industrirobotar är arbetskompisar eller fiender är egentligen ständigt aktuell, säger Johan Stahre. Mekanisering och automatisering har under lång tid av många setts som något som inkräktar på människans behov av att själv arbeta.

Redan på stenåldern startade mekaniseringen genom utveckling av redskap som syftade till att underlätta sysslor.

I alla tider har det förekommit rädsla för att maskiner och robotar ska ta över mänskliga arbetsuppgifter. När vävmaskiner i Storbritannien försågs med hålkortsstyrning började upprorslystna fabriksarbetare slå sönder vävstolarna. Protesterna var uttryck för deras rädsla att arbetena skulle försvinna.

– I själva verket har människor alltid funnit andra arbeten och robotarna har mest verkat som komplement när det gäller monotona arbetsmoment. Oftast har automation och digitalisering bidragit till att skapa flera jobb. Många arbetssektorer upplever snarare brist på arbetskraft än arbetsbrist, säger Johan Stahre.

– Ska vi i framtiden beskatta robotarnas arbete för att möjliggöra en fungerande välfärd? Den frågan har väckts på senare tid av bland andra Microsofts grundare Bill Gates. En politisk fråga förvisso, men med hänsyn till resonemanget om människors förmåga att skapa nya arbeten tror jag inte att problemet är särskilt stort.

Bror-Erik Lundin

Johan Stahre håller sin tisdagsföreläsning *Arbetskompis eller fiende – människor och robotar på framtidens arbetsmarknad* den 6 februari kl. 13.15 i Missionskyrkan.

Från sekretariatet

Åter dags att anmäla sig till cirklar och serier!

Det är en god strategi att i förväg tänka ut vad du vill välja om den serie eller cirkel du helst vill ha är fullbokad. Du kan anmäla dig till aktiviteter som är fullbokade, och hamnar då automatiskt på reservplats. Du kan också se hur många reserver det finns på en aktivitet. När du sedan anmält dig ser du under 'Mina anmälningar' vilket reservnummer du faktiskt fick – andra kan ha kommit före.

I vår kommer vi att på prov skicka biljetter till några serier via e-post till dem som angivit sådan. Övriga får förstås biljetterna per brev. Vi vill därför uppmana alla som bytt e-postadress nyligen att kontrollera på Mina sidor/Mina uppgifter att adressen är den riktiga.

Den som har angivit e-postadress men ändå önskar få biljetter per brev får kontakta sekretariatet.

Malin Åkerblom och Bertil Eriksson

Årsmöte med jazz och Camilla Lundberg

Foto: Martina Holmberg SR

Den 23 mars håller Uppsala Senioruniversitetet årsmöte i Missionskyrkan. Efter mötet blir det som vanligt ett föredrag, den här gången av Camilla Lundberg som är välkänd musikjournalist och musikkritiker i press, radio och tv.

Camilla höll i höstas ett föredrag i serien *Opera som samtidsspegel*. Hon har lett många musikprogram i Sveriges Radio, bland annat "Opp, amaryllis!" som sändes hundratals gånger mellan 1979 och 2004. Åren 1999–2015 var hon musikchef vid SVT Kultur där hon bland annat lanserade Veckans konsert. Numera frilansar hon främst för Dagens Nyheter och Sveriges Radio, där hon gör den populära Klassiska podden. Hennes föredrag den 23 mars har rubriken "Kvinnligt och manligt i klassisk musik".

Klockan 13.00, före årsmötesförhandlingarna, spelar Senioruniversitetets egen jazzensemble under ledning av Ulf Johansson Werre.

1968 – när allting var i rörelse

Tisdagsföreläsaren Kjell Östberg var själv en del av de sociala rörelser som växte fram under 1960-talet. I dag är han professor och forskningsledare vid Samtidshistoriska institutet vid Södertörns högskola.

Hans bok *1968 När allting var i rörelse* från 2002 utkommer i ny upplaga under

våren 2018, precis till 50-årsminnet. Han har i sin forskning specialiserat sig på den svenska socialdemokratins historia. Kjell Östberg var nominerad till Augustpriset 2008 för sin dubbelbiografi om Olof Palme.

– Som samtidshistoriker har man en viss fördel av att forska kring skeden som man själv har upplevt, säger

Kjell Östberg. Många stora protesterörelser har förekommit under 1950-, 60- och 70-talen, det vill säga under min egen uppväxt och ungdomstid.

Vi kommer ihåg händelser som engagerat, till exempel frigörelsekriget i Algeriet, apartheidtiden i Sydafrika och Vietnamkriget. I Sverige minns vi bland annat gruvstrejken, Grupp 8 och miljörörelsen.

– Man kan nog säga att de som var engagerade under 68-rörelsen i hög utsträckning har kvar sina värderingar även om vissa betraktas som renegater, överlöpare, säger Kjell Östberg.

– Under min föreläsning kommer jag också att beröra kvinnorörelsen, allt ifrån rösträttskampen i början av förra århundradet till dagens uppmärksammade #metoo-uppror. Jag kommer också att resonera om bilden av 1968 i någon mån tolkas annorlunda nu än då.

Bror-Erik Lundin

Kjell Östberg håller sin tisdagsföreläsning *1968 – när allting var i rörelse* den 20 mars kl. 13.15 i Missionskyrkan.

Hopp för syrefattiga Östersjön

Foto Lars Valter

– Östersjön förbättras. Mycket har gjorts, mycket mer går att göra, säger tisdagsföreläsaren Åsa Danielsson, biträdande professor i miljövetenskap vid Linköpings universitet.

Syrebristen i Östersjön oroar. Samtidigt har forskarna funnit att halten av kisel i vattenmassan sjunker.

– Kisel är ett makronäringsämne som länge ansågs opåverkat av mänskliga aktiviteter. Hur kiselhalten påverkas av utbredningen av låga syrehalter är ännu inte helt säkerställt. Det är en forskningsfråga jag nu sliter med genom att använda dels data från olika provtagningsprogram, dels laborativa studier, säger Åsa Danielsson.

Hon framhåller hur viktigt det är med samarbete mellan länderna kring Östersjön, att stora insatser kan krävas, men att det också går att göra saker på individnivå för att förbättra läget.

Hur hittade du ditt forskarämne?

– Jag har alltid haft ett stort miljöintresse och introducerades då till Östersjöforskning av min handledare. Detta ledde till att jag studerat vattenfrågor ur olika perspektiv sedan dess. Jag började med att studera sediment, utvidgade sedan till att inkludera vattenmassan och till och med avrinningsområdet. Nu har jag återvänt till sedimenten igen.

Vi ser gärna vatten i kranen som något självklart. Men kan även vi drabbas av vattenbrist eller dålig vattenkvalitet som vi inte kan åtgärda?

– Till skillnad från stora delar av världen är vi bortskämda med god tillgång på färskvatten. Vi har redan sett att vi drabbats av vattenbrist i delar av Sverige under de senaste åren. Men det som kanske främst berör oss är vattenkvalitetsfrågor och vad vi kan göra för att minska den mänskliga påverkan i form av olika ämnen som mediciner och mikroplaster som alla når våra vattendrag. Här kan vi ändra vårt beteende.

Hur är ditt eget förhållande till vatten i sjöar och hav?

– Tja, mitt val att vara Östersjöforskare är väl inte helt optimalt. Jag är fruktansvärt sjösjuk och bidrar inte till något på en båt. Är mer av en skrivbordsforskare. Tyvärr. Men jag är intresserad av vatten även privat, främst då i min vurm för grodor och paddor. Och sköldpaddor. Privat har jag skapat flera dammar på min tomt för att ge dem olika tillhåll.

Lena Köster

Åsa Danielsson håller sin föreläsning *Vattenproblematik i världen – från torka till översvämningar* den 3 april kl. 13.15 i Grönwallsalen.

Serier & cirklar vårterminen 2018

Foto Inger Hammer

Anita Hård af Segerstad har satt ihop sitt sista program för Uppsala Senioruniversitet. Hon avgår nu efter fem år som ordförande i arbetsgruppen för serier och cirklar. Vårprogrammet för 2018 är hon riktigt nöjd med.

– Deltagarna efterfrågar hög nivå på innehållet, annars kommer

klagomålen omgående per mail, säger Anita. Grunden för det kvalificerade innehållet är hög kompetens och brett kontaktnät. Detta finns, parat med kreativitet, i ämnesgrupperna som utgör basen i arbetsgruppen. Schemaläggning och lokaler sköts av fyra studieledare och är förutom ett grannlaga arbete också en absolut förutsättning för att allt ska fungera. Vi är också alla lyckliga över att universitetsbyggnaden är färdigrenoverad med så gott resultat.

I vårens program finns ett rikt utbud av litteratur, konst och musik bland både serier och cirklar. Dagsaktuella frågor och historia är ett annat stort ämnesområde, liksom forskningens frontlinjer.

– Även om den mer humanistiska sidan dominerar så ökar medicin, naturvetenskap och teknik i utbudet, säger Anita. I vår kommer en serie om informationsteknologi och hur den påverkar våra liv. Samtidigt fortsätter den mycket intressanta serien *DNA och genteknik i människans tjänst*. Båda serierna avslutas med debatter. En annan serie behandlar det heta ämnet energi.

Det finns röda trådar i utbudet, framhåller Anita.

– Vi går till exempel igenom utvecklingen i olika viktiga länder eller världsdelar, Afrika härnäst. Serier med Uppsalafokus fortsätter, nu med *Uppsala som uppväxtmiljö*. Att uppmärksamma jubileer har också varit ett återkommande tema, och i vår sker det i serien *Nu var det 1918* – en serie som ger ett brett historiskt perspektiv.

Den formidabla succén *Tillståndet i världen* fortsätter kompletterat med serien *Vilken fred vill vi ha?* med mycket namnkunniga föreläsare som Jan Eliasson, Hans Blix och Peter Wallensten. Språkcirklarna är värda ett särskilt omnämnande, det finns närmare 60 cirklar i tio språk.

En serie om döden i konsten och litteraturen, om våra fem nationella minoritetsspråk, och så förstås biobesök och långkörarna om musik, textil och konst kompletterar utbudet.

För vetgiriga seniorer blir det en arbetsam vår. Vi ser verkligen fram emot den!

Maria Wold-Troell

Tillståndet i världen – populär serie som återkommer

Höstens sista föreläsning i serien Tillståndet i världen hölls den 4 december av professor Dag Blanck, Institutionen för nordamerikanska studier vid Uppsala universitet.

Dag Blanck talade på temat *Ett knappt år med president Trump*, inför en som vanligt fullsatt kyrksal i Missionskyrkan.

– Kanske kan kongressvalet 2018 bli starten för en verklig maktindelning i den federala politiken i USA, sa han. I dag har republikanerna majoritet i både Senaten och Representanthuset samtidigt som presidenten är republikan. Om demokraterna skulle få makten i Representanthuset skulle det bli svårare att trumfa igenom många ifrågasatta förslag.

Dag Blanck signalerade någon enstaka faktor för optimism. I övrigt gav han en tämligen mörk bild av utvecklingen i USA, ett skeende som i stor utsträckning präglar världsbilden.

Höstens tidigare föreläsare har också skildrat stora dramatiska händelser runt om i världen. Serien inleddes av universitetslektor Magnus Öberg, som talade om *Krig och fred i det 21:a århundradet*. Professor Sverker Gustavsson var inte särskilt optimistisk när han beskrev sitt framtidsscenario för demokratin.

Utrikesreportern Katja Magnusson har i många år bevakat ett stort problemområde, och hennes föreläsning *Mellanösterns eviga kriser* innehöll många personliga erfarenheter och möten med drabbade och krigströtta människor. Statsvetaren Göran von Sydows redogörelse hade vår egen världsdel som tema när han talade om *EU i det omstöpta Europa*. Rysslandskännaren och journalisten Stig Fredriksson talade om *Putins världsbild med Trump i Vita huset*.

Nästa termin fortsätter serien med liknande upplägg. Det blir möjligt att följa föreläsningarna antingen på plats i Missionskyrkan (serie nr 14) eller i efterhand i filmad version på Senioruniversitetets webbplats (serie nr 15).

Återigen får vi ta del av intressanta och kanske avgörande händelser och företeelser. USA förstås, utvecklingen i Afghanistan, rättssamhällets nedmontering i Polen och Ungern, framtiden i Latinamerika, konflikten på Koreahalvön och kurdernas situation. Återigen synnerligen kvalificerade föredragshållare som journalisten Erika Bjerström, generalsekreterare Andreas Stefansson, professorerna Anna Jonsson Cornell och Fredrik Ugglå, docenten Gabriel Jonsson samt forskaren Aras Lindh.

Bror-Erik Lundin

Senioruniversitetets språkcirklar -

Text Agneta Sundelöf
Foto Inger Hammer

Latinarna samlade kring sin lärare Monika Ekman.

Katarina Hellgren-Dahl, lärare i italienska.

Den här artikeln har ingen vetenskaplig grund eller ens särskilt höga ambitioner. Den stödjer sig helt enkelt på fem intervjuer med fem olika språklärare på Senioruniversitetet. Men den cirklar kring det intressanta och aktuella ämnet livslångt lärande.

Vi har alla kommit långt i livet men hur har vi det med lärandet? Kan vi överhuvudtaget fortfarande? Hur gör våra lärare för att hjälpa oss på traven? Hur gör till exempel Roberto Alonso de la Torre (spanska), Birgitta Attling Nordenfelt (engelsk konversation), Monika Ekman (latin), Katarina Hellgren Dahl (italienska) och Ulrika Tornberg (tyska)?

Hur formar de sin pedagogik för att kunna ta tillvara det som är typiskt för en senior – myckna minnen men inget minne? Det vill säga kan de använda våra splittrade

erfarenheter i sin undervisning och hur lär de oss stärka vår egen inlärningsförmåga? Man skulle kunna tro att språklärare arbetar tämligen likartat, eftersom målet ju är så entydigt – lära sig förstå och tala ett språk. Men så är inte fallet visar denna intervjuserie. Uppfattningarna om vad som underlättar inlärningen är lika många som antalet medverkande.

Katarina vill överföra sin egen passion för italienska till eleverna och vem vet, hennes egen är intensivt brinnande, så varför inte. Monika finner att latinets bildningsvärde räcker bra som sporre för inlärningen. Birgitta vet att erfarenhet underlättar, för mogna människor kan konsten att lösa problem genom olika angreppssätt. Roberto lockar med språkets inneboende effekt. Språket omformar människan – spanskan är till exempel ett machospråk. Ulrika vet att allt lärande finns i dialogen, så hos henne är pratandet i gruppen den bästa vägen. Vad som är lika hos alla undervisarna är däremot det stora engagemanget för undervisningen och den goda omsorgen om deltagarna.

Ulrika hade lite förspång över de andra i detta ämne. Hon har pedagogik som huvudintresse. Hon har läst, lärt, forskat, undervisat och skrivit om pedagogik. Hon säger bestämt och med stöd av senaste forskning att det inte längre finns något som kan kallas lära ut eller lära in. Lärandet sker mellan oss. Det ligger inte hos någondera parten utan i dialogen. Hos henne diskuterar man en stor del av lektionstiden. Hon lägger mycket ansvar på den enskilda medlemmen. ”Det är din kurs, ditt ansvar att få ut mesta möjliga. Jag bara öppnar för ditt mottagande”. Det kräver mycket förberedelser, men det är det värt, säger hon.

Monika låter inte det faktum att latin är ett så kallat dött språk störa lektionen. Hon har ju textmaterial från 200 f.Kr. till början av 1800-talet att välja ur. Med det följer historia som hon och hennes elever kan frossa i. Deltagarnas livserfarenheter är ett viktigt inslag i diskussioner kring det de läser och behandlar. Men bildnings-

- Du lär så länge du lever

Intensiv engelsk konversation.

Monika Ekman leder arbetsgruppen för språkcirklar.

värdet är inte det enda som motiverar studier i latin. Själva språket med förgreningar till moderna språk och all realia är viktigt. Hos Monika talar man inte latin med varandra, man läser texter, men man angriper texterna som vore de ämnen för intrikat problemlösning. Och lär grammatiken på vägen. Monika har undervisat i 21 terminer i sträck nu, och några deltagare har till och med varit med från början. Men nya elever strömmar till och än är inte behovet täckt.

Roberto har ständig kontakt med elever i alla åldrar, eftersom han är spansklärare på Internationella gymnasiet, granne med Senioruniversitetets expedition i Söderbergsgården. Där huserar han i det "spanska rummet", dit seniorerna också är välkomna. De flesta andra grupper använder konferensrum i Missionskyrkan eller på Storgatan. Omgiven av väggar som i talande bilder ger information om spansk kultur, leder Roberto sina elever till lagom mycket macho. Han upplever den största skillnaden i elevernas beteende, inte i undervisningen. Ungdomarna slukar och förvarar fort och lätt, men inläringen sker bäst på lektioner – inte i läxor. Seniorer däremot tycks älska läxor och kräver ibland för mycket av sig själva i exakthet.

Katarina anser att Italien och italienska är omspunna av romantik, vilket medför en extra skjuts i inläringen. Fontana di Trevi och Romeo och Julia och allt det andra. Det är klart att man måste göra läxor om man ska kunna gå vidare i sin inläring – och är det något som är viktigt i det italienska språket så är det verben. Men inläring ska vara lustfyllt och kul och inte bara något man rabblar. Katarina vet att seniorelever vet att ingenting är gratis, de arbetar hårt av sig själva. Hon varierar ofta medel – film, radio, tidningar och musik, och hon reser ofta med sina elever. Fem gånger under de tio år hon varit Senioruniversitetet trogen. Katarina berättar att hon under resor avtalat med de anlitade lokala guiderna att först berätta på engelska om de sevärdheter de besöker, därefter på italienska. Resenä-

erna upplever att de plötsligt förstår italienska – ett sporrande ögonblick.

Birgitta leder ett par konversationsgrupper i engelska och lutar sig helt mot sina elevers erfarenheter. Engelska är inte ett nytt språk för deltagarna, så undervisningen handlar om att undanröja alla de hinder som lätt uppstår när det ska brukas. Hon går in för en god stämning i gruppen, ingen konkurrens, inte översitteri, men inte heller någon överdriven blyghet får lägga band på tungorna. Om alla känner sig bekväma i gruppen, smittar det på språket och eventuell tunghäfta försvinner. Viktigt är förstås att läxans noveller är utvalda så att de ger meningsfulla och spännande diskussioner. Trivsel och inlevelse blir faktiskt språkutveckling.

Alla intervjuer andades faktiskt stor tillfredsställelse med det stora mått av möjligheter som studiecirkelformen ger. Och över utrymmet för experimenterande som följer därav. Kanske kunde man ana lite osäkerhet om hur ansvaret för resultatet borde fördelas mellan lärare och elev, eftersom effekten av lärandet inte mäts i något utvärderingssystem. Kan möjligen ge lite osäkerhet om värdet, men det kompenseras väl av den extra trygghet som då uppstår i den sociala samvaron.

Att arbeta tillsammans med något som upplevs meningsfullt, förefaller för alla vara den bästa formen för lärande. Att dessutom gå via egen erfarenhet tycks stödja och hjälpa den mångåriga hjärnan.

Expansiv verksamhet

Uppsala Senioruniversitet (USU) har erbjudit sina medlemmar studiecirklar i språk sedan år 1983. Läsåret 2012/13 var antalet språkcirklar 35. Då gav USU ut rapport nr 16: *Entusiasm och engagemang, Språkcirklar vid Uppsala Senioruniversitet* (kan laddas ner på www.usu.se, Arkiv/Rapporter). Våren 2018 erbjuds nästan 60 språkcirklar i ett tiotal olika språk.

Styrelsens framtidsseminarium

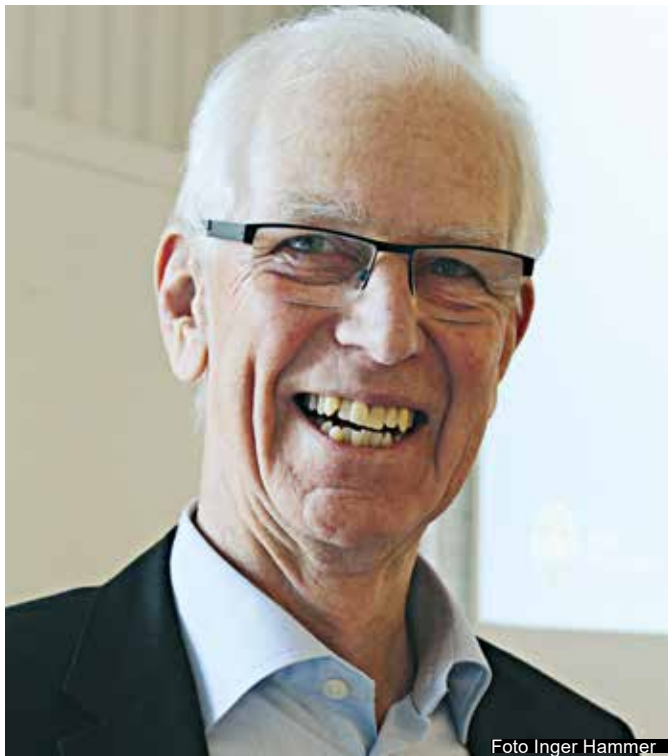

Foto Inger Hammer

Ingemar Åkeson

I slutet av september i fjol träffades Senioruniversitetets styrelse till ett framtidsseminarium. Syftet var att gå igenom de senaste årens utveckling, bedöma nuläget och skapa en för styrelsen gemensam bild av hur framtiden kan komma att te sig. Vad händer i vår omvärld? Vilka utmaningar har vi? Vad vill vi? Hur tar vi oss dit?

Uppsala Senioruniversitet har haft en kraftig utveckling av både medlemsantal och omsättning de senaste åren. Mellan 2013 och 2017 har ökningen varit drygt 40 procent respektive drygt 50 procent. Medlemsantalet är nu cirka 4 000 och intäkterna ligger på knappt 5 miljoner kronor. I verksamheten är det framför allt antalet cirklar som har ökat.

Vi har haft en genomsnittlig årlig tillväxt av medlemsantalet på cirka 9 procent de senaste åren. Variationen har varit stor och tendensen nu är vikande tillväxt, cirka 5 procent i år, det vill säga 200 personer. Utifrån befolkningsprognosen bör vi få cirka 100 nya medlemmar nästa år. Men hur kommer vår medlemskurva att utvecklas mot bakgrund av att allt fler jobbar längre?

Omvärlden

Vilka yttre trender, förändringar och skeenden tror vi kommer att påverka oss på tre års sikt? Några faktorer lyftes fram som särskilt viktiga att ta hänsyn till:

- *Teknikutvecklingen.* Formerna för hur vi kommunicerar med varandra, hur vi vill göra anmälningar till och betala för aktiviteter, är under stark utveckling.
- *En ny generation seniorer* kommer att bli våra medlemmar. De är sannolikt mer välutbildade, mer individuellt inriktade och mer datoriserade. De kan ha

andra preferenser både när det gäller innehåll och i vilken form de vill ta del av vårt utbud. De kan också ha en annan inställning till att medverka i det ideella arbete av drygt 80 funktionärer som vår verksamhet bygger på.

- *Behovet av social samverkan* förändras. Även ur detta perspektiv kommer vi att se förändringar som kan innebära såväl ökat som minskat intresse för vår verksamhet.
- *Aktiviteter på engelska* kan komma att efterfrågas. Vi blir alltmer internationella och inte minst gäller detta för Uppsala. Hittills har vi inte lyckats locka invandrare med vårt utbud – aktiviteter på engelska skulle kunna förändra det.

Konkurrenter och konkurrens

Det finns ett stort antal aktörer som erbjuder liknande verksamhet och som innebär konkurrens i större eller mindre utsträckning. Vi bedömer att vi erbjuder konkurrenskraftiga aktiviteter sett till både kvalitet och kostnad, i vissa fall är vi unika.

Det som vi tror kommer att ha den största påverkan på oss är konkurrensen om tid. Vi som har blivit lite äldre ägnar oss mycket åt:

- Resande – våra resvanor utvecklas, vi reser mycket och arrangerar själva vårt resande.
- "Second home" (sommarhus, fritidshus etc.) – vi tillbringar mer tid på våra ställen på olika håll inom och utom landet.
- Familjen – barnbarn, dementa anhöriga med flera – drar uppmärksamhet.
- Motion.

Styrkor och svagheter

Bland styrkorna hos Uppsala Senioruniversitet har vi identifierat:

- Strukturen – organisation, arbetsgrupper, styrelse, Medlemsbladet med mera
- Medarbetarnas ideella insatser – engagemang, kontaktnät, bredd, ansvar, vetgirighet
- God ekonomi
- Bra teknik
- Bra föreläsare och ämnen

Till våra svagheter hör att vi bygger på ideella/frivilliga insatser, vilket också innebär en sårbarhet. Vi har inte heller någon organiserad form för rekrytering av funktionärer. Styrelsen kommer speciellt att arbeta vidare med analys av medlemsstocken (aktivitetsgrad, avhoppare, nya medlemmars preferenser med mera), tillväxt och prioriteringar, lokalförsörjningen framåt samt rekryteringsarbetet.

Ingemar Åkeson,
kassaförvaltare i Uppsala Senioruniversitet

Höstsamrådet brainstormade om framtiden

Foto Inger Hammer

Den 10 november var det Höstsamråd på Eklundshof. Cirka 50 av Senioruniversitetets funktionärer hade samlats för att bland annat diskutera framtiden utifrån styrelsens framtidsseminarium i september.

Men först fick de lyssna till Jan Ask som är ordförande i Uppsala Pensionärsföreningars Samarbetsråd (UPS). Frågan var: Vad kan UPS göra för USU och vice versa? UPS lobbyar för att göra Uppsala till en bättre stad för äldre. 60 föreningar finns under UPS-paraplyet, däribland Uppsala Senioruniversitet. Jan Ask informerade om pågående arbete kring bland annat lokaltrafik och äldreboenden.

– Det är vår uppgift att försöka påverka politikerna mellan valen. Vi arbetar med ett 50-tal frågor för att göra Uppsala äldrevänligt, sa han.

Ingemar Åkeson redovisade styrelsens tankar kring verksamheten framåt (se artikel här intill) och delade in deltagarna i sex grupper som fick en timme på sig att brainstorma fram idéer om förändringar och förbättringar inom USU.

Intensiva diskussioner ledde till flera gemensamma reflektioner och förslag, bland annat att fler föreläsningar borde filmas, att videomöten kan vara användbara i cirkulärerna och att det kanske är dags för en IT-säkerhetskurs för medlemmarna. Man efterlyste nya betalningssystem, ämnesöverskridande kurser samt aktiviteter på engelska. Och så fanns det funderingar kring rekrytering av 50-talisterna och av 1970-talets invandrare som nu har nått pensionsåldern.

Flera av styrelsens framtids tankar bekräftades. Nu måste vi också se till att något händer, sade USU:s ordförande Per Olof Osterman.

– Styrelsen bör prioritera bland annat att rekrytera nya medarbetare, att bejaka teknisk utveckling och digitalisering för att kommunicera med medlemmarna och för att underlätta för medlemmar att följa aktiviteter på distans. Och vi ska se över biljetthanteringen för att minska det administrativa arbetet.

Lena Köster

Opera i Karlstad – för andra gången

Foto Mats Backer

Prästen Fotis spelad av Johan Schinkler.

I slutet av oktober var det andra gången Senioruniversitetet ordnade en resa till Karlstad för att se opera. Förra gången gavs den världsberömda Les Miserable (se nr 1 2017), nu den okända The Greek Passion.

Den här resan innebar nästan sju timmar i buss tvärs över landet till en landortsteater, en okänd och i Sverige tidigare ospelad pjäs och för oss helt nya artister. Det kunde ha blivit en flopp. Men nej. Bara själva resan var en njutning. Vi gled fram genom ett höstgult landskap i ett tappert solsken. Det förvarnade regnet kom först när vi var framme.

Teaterbyggnaden där Wermland Opera huserar var i sig värd resan. Den är inte märkvärdig i exteriören men desto härligare invändigt – en lillasyster till Kungliga Operan i Stockholm. En raritet från 1800-talet.

The Greek Passion komponerades på 1950-talet kring en samtida roman av Nikos Kazantzakis och med musik av Bohuslav Martinů. Den skrevs under intimt samarbete mellan författare och kompositör. Allt detta berättade kvällens karismatiska dirigent för oss en timme före föreställningen och bekantade oss med den dramatiska handlingen.

Kvällens budskap kunde inte vara mera aktuellt – en berättelse om hur människor känner och reagerar när nya krav ställs på dem, som när en flyktingskara plötsligt uppenbar sig och behöver hjälp. Det går inte särskilt bra, tyvärr. Med hjälp av musiken borde det ha lyckats, eftersom den öppnade för så många möjligheter. Den varierade mellan stilarter och inflytande från hela musikhistorien – jazz, romantik, klassicism och folkmusik. Kanske en bild av hur komplicerat livet är, särskilt när det kräver förändringar av oss.

Agneta Sundelöf

Torsdagssalong – Bob Dylan i ord och ton

Foto Bengt Everitt

Torsdagssalongen den 21 september blev en välbesökt och omtyckt föreställning. Vi bjöds på Bob Dylans sånger som tolkades, sjöngs och spelades på gitarr av Gunnar Danielsson, rektor på Folkuniversitetet, och Eyolf Østrem, för tillfället gästprofessor i musikvetenskap vid Uppsala universitet.

Bob Dylan i Uppsala – Eyolf Østrem och Gunnar Danielsson spelade och sjöng.

Varför fick Bob Dylan Nobelpriset i litteratur i fjol? Det här var en ledande fråga som återkom under kvällen. Svaret är bland annat att Bob Dylan har förnyat den amerikanska sångtraditionen och moderniserat det engelska språket. Han presenterar storslagen poesi och är en stor artist i tal och ljud. Han ger de dyraste och mest högljudda konserterna.

Bob Dylan var nominerad till Nobelpriset redan 1998, enligt Gunnar Danielsson. Men eftersom dramatikern och kompositören Dario Fo hade fått Nobelpriset 1997 så kunde man inte ge Bob Dylan priset året därpå. Dario Fo dog 2016, och därefter fick Bob Dylan priset.

På Bob Dylans cv står det bland annat protestsångare, pianist, folkmusiker, rockstjärna, country-, gospel- och väckelseartist (han predikade).

Det var en välsjungen och välspelad föreställning som präglades av de två artisternas långa efterforskningar om 2016 års nobelpristagare.

Bland sångerna som sjöngs under kvällen fanns både välkända och mindre kända: I want you, Aint me babe, Simple twisted face, You make me lonesome when you go, Try to get to heaven when they close the door, Madhouse on Castle Street, Are you lonesome tonight, Blowing in the wind – och som extranummer Knocking at heaven's door.

Maj Hjort

Finskt i höstmörkret

Ett femtiotal seniorer hade samlats i novembermörkret för att lyssna till tvåtusenårig kantelemusik och finsk poesi under terminens sista Torsdagssalong. För musiken stod musikern och konstnären Kirsten Holm, för poesin litteraturprofessorn Torsten Pettersson.

Temat hade valts med anledning av Finlands 100 år som nation. Salongen inleddes med att Kirsten Holm berättade om sin kantele, som är ett uråldrigt instrument från tiden för de så kallade runosångerna, en säregen folklig finsk diktning kännetecknad av versallitteration och upprepning. Med sitt femsträngade instrument bjöd hon publiken på en meditativ musikalisk upplevelse.

När sedan Torsten Pettersson tog plats på podiet fick åhörarna njuta av dikter ur *Skapa den sol som inte finns*, en antologi som han själv översatt från finska. Samlingen består av 144 dikter, skrivna mellan 1860 och 1960. Läsningen varvades med fakta kring finsk poesi, som under den här tiden utmärktes av en högspänd känsla, vilket enligt översättaren krävde återhållsamhet i den svenska tolkningen för att inte uppfattas som patetisk.

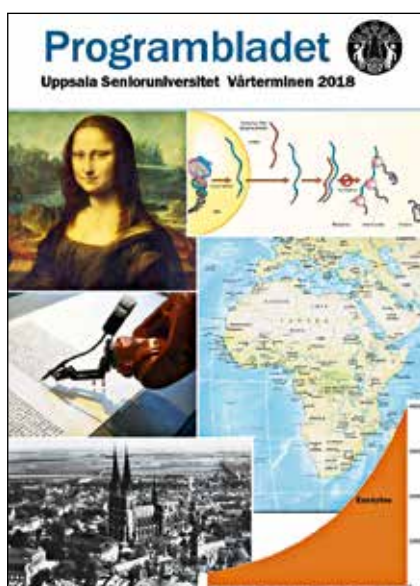
Men vad vore en litterär salong utan social samvaro? Novemberkvällen avslutades i rågbrödets tecken, små bitar uppdukade på ett festligt långbord tillsammans med kaffeost prydd av blåvita flaggor samt rött vin eller finskt öl. Och livligt eftersnack kring borden.

Text Karin Carlsson, foto Bengt Everitt

Våren och sommaren 2018

De flesta av årets resor beskrivs i Programbladet som finns som bilaga till det här numret av Medlemsbladet. Här presenteras ett kalendarium för resor och studiebesök fram till höstterminens start.

All information om resor och studiebesök finns och uppdateras löpande på Uppsala Senioruniversitetets webbplats (www.usu.se). Där kommer också eventuella nya resor och ändringar att läggas ut. Ta gärna för vana att gå in på webbplatsen när du har bokat ett studiebesök eller en resa.

Programbladet innehåller beskrivningar av alla resor och studiebesök som är planerade för våren och sommaren 2018.

KALENDARIUM

2 februari	<i>Villa Akleja, Vaxholm</i>
2 och 9 februari	<i>Svensk viltvårdsforskning, Uppsala och Grimsö</i>
14 mars	<i>My Fair Lady, Stockholms Stadsteater</i>
16 mars	<i>Sigrid Hjertén, Waldemarsudde</i>
6 april	<i>Att väva siden, Millesgården</i>
18 april	<i>Från greve Wrangel till Lasse Åberg, Skokloster och Bålsta</i>
20–22 maj	<i>Don Giovanni på Oslooperan, Lars Lerin och Rackstad konstmuseum</i>
14 juni	<i>Enköpings parker</i>
25 augusti	<i>Don Carlo, Opera på Skäret</i>

Längre resor

Maj	<i>Kinaresa (datum ej bestämt)</i>
Maj	<i>Natur och kultur på Åland (datum ej bestämt)</i>
Augusti	<i>Renässansens Florens</i>

Anmälan till resor

kan endast göras på telefon 018-24 35 01. Första anmälningsdagen kan du anmäla dig via telefonsvararen från kl. 07.00. Du kan anmäla högst två (2) medlemmar med namn och medlemsnummer. Kansliet har telefontid vardagar kl. 10–12.

Anmälan till resorna är bindande, vilket innebär att den som anmäler sig måste betala hela avgiften. Vid sjukdom återbetalas avgiften bara om reserv(er) finns. I så fall återbetalas avgiften minus en administrativ avgift på 75 kr.

Faktura skickas ut med e-post om du inte själv anmäler att du vill ha brev faktura. Resegruppen förutsätter att den som uppger e-postadress också läser sin e-post. Vid telefonanmälan kan du säga till om brev faktura. Dagen före ett arrangemang skickar vi ut sms-påminnelse med uppgift om tid och plats för avresa.

Observera att alla resmål inte är handikappanpassade! Vid resor som innehåller promenader eller besöksmål med trappor uppmanar vi dig som har svårt att gå, använder rollator eller dylikt att kontakta reseansvariga. I många fall kan problemen lösas i samarbete med personal på resmålet.

TORSDAGSSALONG

Samtiden genom historien – med Hasse och Tage

Hasse och Tage, de humanistiska humoristerna, ofta bekymrade över vår egen tid, använde sig på ett oeffterhärmligt sätt av historien för att spegla nutiden, för att påminna och varna. Johanna Broman Åkesson, fil.dr i musikvetenskap på Stockholms universitet, berättar och illustrerar med musik.

Tid: 15 mars kl. 19.00

Plats: Storgatan 11

Avgift: 150 kronor. Förfriskningar ingår. Anmälan till sekretariatet tel. 018-24 35 01.

Första anmälningsdag: måndag den 26 februari från kl. 07.00 (telefonsvarare)

Ansvariga: Ingrid Åberg och Gunilla Öbrink

Källa Skånska Dagbladet

Uppsala Senioruniversitet
Bergsbrunnagatan 1
753 23 Uppsala

B Posttidning

Från skrifvarstugan

Min banlonskjorta

Första gången träffades vi i Gävle någon gång i början av sjuttioalet. Mitt användbara skjortbestånd hade sjunkit på grund av min kraftiga viktminskning. Därför besökte jag EPA:s herrekipering. Eftersom min inkomst vid denna tidpunkt var tämligen låg, sökte jag efter billiga och enkelt hanterbara skjortor. Jag fann dig instucken i ett paket. Du låg där prydligt vikt och skulle vara strykfri. Priset var nersatt och för mig överkomligt. Jag köpte dig (en banlonskjorta) och efter det hade vi en åttaårig relation, som tog slut någon gång kring 1980.

I början av vår bekantskap använde jag dig mycket. Min taktik gällande uttag ur klädförråd var att alltid ta det överst liggande klädesplagget. Efter varje tvättdag hamnade du på den övre delen av min skjorthög för rena kläder. Det medförde de första åren av vår bekantskap ett frekvent umgänge. Efter ett tag tänkte jag till om denna taktik och vände högen för rena skjortor upp och ner. Resultatet blev att vi under några år inte umgicks.

Jag hade nu andra fina tygskjortor och jumprar som jag bekantade mig med. De innehöll exempelvis terylen, akryl och nylon. Lika fina att hantera i tvätten. Efter min otrohet mot min banlonskjorta hade jag också börjat umgås med flanellskjortor. I min bekantskapskrets fanns det många likasinnade. Under denna tid studerade jag vid Uppsala universitet, och de gånger jag gick ut för att koppla av bevistade jag nationerna samt MusikForum. Mina ovan nämnda skjortval passade bra in i dessa miljöer. Det fullkomligt kryllade av flanellskjortbärande ungdomar och ungdomar som bar på syntetpolojumprar.

Banlonskjortan fick en renässans. Vid mitt första möte med min nuvarande fru bar jag på min banlonskjorta. Den gjorde inget större intryck. Den hade också börjat ändra färg längre upp på ärmarna vid den plats som när den används vidrör armhålan. När vi senare träffades hade jag gjort slut med min banlonskjorta.

Owe Wikström